

Forum Standaardisatie

Wilhelmina v Pruisenweg 52
2595 AN Den Haag
Postbus 96810
2509 JE Den Haag
www.forumstandaardisatie.nl

notitie

Opname nieuwe versies ODF op de lijst voor
'pas toe of leg uit'

FORUM STANDAARDISATIE**FS34-10-4F**

Agendapunt:	4F		
Bijlagen:	Expertadvies en consultatiereacties		
Aan:	College Standaardisatie		
Van:	Forum Standaardisatie		
Datum:	4 oktober 2011	Versie	1.0
Betreft:	Automatische opname nieuwe versies van Open Document Format (ODF) op de lijst voor 'pas toe of leg uit'		

Waarom is een keuze belangrijk?

Op dit moment is de door ISO vastgestelde ODF (versie 1.0) opgenomen op de lijst voor 'pas toe of leg uit'. Inmiddels is door OASIS versie 1.1 vastgesteld en is zeer recent (30 september jl.) ook versie 1.2 vastgesteld. Deze nieuwere versies zijn inmiddels meer gangbaar dan de opgenomen versie.

OASIS is zeer open, maar voldoet op één punt niet om automatisch toekomstige versies van ODF aan de 'pas toe of leg uit'-lijst toe te voegen. Nu versie 1.2 is vastgesteld door OASIS wordt voorgesteld deze versie in procedure te nemen.

Waarom kunt u met een 'gerust hart' ja zeggen tegen deze standaard?

Onder leiding van ir. E.J.A. Folmer (onderzoeker TNO / Universiteit Twente) is een expertadvies opgesteld over de openheid van de standaard ODF. In de nieuwe criteria voor 'pas toe of leg uit' wordt de mogelijkheid geboden om (na melding) een nieuwe versie van een standaard automatisch op te nemen op de lijst voor 'pas toe of leg uit', mits de standaard uitstekend scoort op het gebied van openheid. Hoewel het onderzoek concludeert dat de openheid van OASIS als beheerorganisatie voor ODF goed is, ontbreekt een gepubliceerd versiebeleid (met o.a. aandacht voor migratie van gebruikers). Op grond daarvan kan niet worden overgegaan tot automatische opname van nieuwe versies.

Zijn er risico's verbonden aan de keuze?

Het risico ligt in de interoperabiliteitsgevolgen door handhaving van de huidige versie van ODF op de lijst (versie 1.0), die in de praktijk niet meer breed wordt toegepast. Het is daarom wenselijk om zo snel als redelijkerwijs mogelijk een uitspraak te doen over de opname van een nieuwe versie op de lijst.

Gevraagd besluit

Datum
4 oktober 2011

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd:

1. Het College Standaardisatie niet te adviseren om nieuwe versies van ODF automatisch (na melding) op te nemen op de 'pas toe of leg uit'-lijst;
2. OASIS op te roepen voor ODF formeel versiebeleid vast te stellen en te publiceren, met aandacht voor migratie van gebruikers naar nieuwe versies van de standaard;
3. Versie 1.2 (die op 30 september jl. is vastgesteld) in procedure te nemen.

Ad 1)

De reden hiervoor is dat op dit moment geen gepubliceerd versiebeleid (met o.a. aandacht voor migratie van gebruikers). In de praktijk lijkt OASIS wel rekening te houden met dit soort aspecten, maar voor het automatisch opnemen van nieuwe versies op de 'pas toe of leg uit'-lijst is dat echter onvoldoende. Gepubliceerd, vastgesteld beleid moet dan zekerheid bieden voor toekomstige versies.

Ad 2)

Hierover is inmiddels informeel contact geweest met OASIS. De voorzitter van de ODF TC heeft informatie opgevraagd waaruit dit versiebeleid dan zou moeten bestaan. Geantwoord is dat dit versiebeleid betrekking kan hebben op o.a. planning van nieuwe versies (wanneer/hoe vaak/major-minor/etc.) en migratie van gebruikers (bijv. achterwaartse compatibiliteit van versies). Voor een overzicht is verwezen naar de publicatie 'BOMOS' (Beheer en Ontwikkel Model van Open Standaarden) van Nederland Open in Verbinding.

Ad 3)

ODF versie 1.2 is op 30 september door OASIS vastgesteld. Over de vaststelling van de versie 1.2 is van de aanmelder ('ODF Gebruikersgroep overheden') op 3 oktober 2011 een brief ontvangen. Hij stelt voor om op korte termijn ODF 1.2 op de lijst op te nemen. Dat is niet mogelijk omdat eerst een expertgroep en consultatie moeten plaatsvinden. Omwille van de voortgang kunnen de expertgroep en consultatie wel dit jaar worden uitgevoerd. Het is echter niet haalbaar om de uitkomst hiervan in de College-vergadering van november te agenderen. Op zijn vroegst kan het College daarom in mei 2012 besluiten over de opname van ODF 1.2.

Mocht na de toetsingsprocedure blijken dat deze versie voldoet aan de criteria, dan kan voortaan – in lijn met het voorliggende expertadvies – besloten worden de OASIS-versie van ODF op te nemen in plaats van de ISO-versie.

Toelichting

Waar gaat het inhoudelijk over?

ODF (Open Document Format) is een open standaard voor tekstbestanden, rekenbladen, grafieken en presentaties. Van de standaard ODF is onlangs door OASIS (de beheerorganisatie) een nieuwe versie vastgesteld (versie 1.2). Deze nieuwe versie is aangemeld voor de lijst voor 'pas toe of leg uit'.

Op dit moment is ODF versie 1.0 opgenomen; op de lijst staat een door ISO geformaliseerde variant van de door OASIS ontwikkelde versie 1.0. De laatste door OASIS vastgestelde versie van ODF is versie 1.1.

Hoe is het proces verlopen?

De heer Paul Rekveld, werkzaam bij de gemeente Gouda en vertegenwoordiger van de Nederlandse ODF gebruikersgroep heeft begin 2011 bij het Forum Standaardisatie een melding gedaan van een nieuwe versie van ODF. Naar aanleiding van deze melding is op verzoek van het Forum Standaardisatie is onderzocht of het beheerproces van OASIS voor ODF zodanig open is, dat automatisch de nieuwste versie op de lijst voor 'pas toe of leg uit' geplaatst kan worden. De door het College in juni 2011 vastgestelde criteria bieden deze mogelijkheid.

Het Bureau Forum Standaardisatie heeft Erwin Folmer, senior scientist bij TNO en onderzoeker aan de Universiteit Twente gevraagd een gericht expertonderzoek uit te voeren. Op verzoek van het Forum is enkel gekeken naar het criterium 'open standaardisatieproces' en de daarbij behorende subcriteria. De resultaten hiervan zijn verwoord in dit expertadvies.

Gebleden is dat het beheerproces van OASIS solide is en veel waarborgen biedt voor openheid. Op één punt is er echter een zorg die binnen de scope en het tijdsplan van het onderzoek nog niet weggenomen is. Dit betreft het deelcriterium dat er een gepubliceerd beleid moet zijn ten aanzien van versiebeheer, waarbij o.a. aandacht is voor de migratie van gebruikers. De beschikbaarheid van een dergelijk beleid kon vooralsnog onvoldoende worden aangetoond.

Dit is een zwaar criterium gezien de aard van de standaard: documenten moeten ook op langere termijn leesbaar zijn, dan is ook zekerheid nodig over zaken als compatibiliteit met oudere versies.

Wat is de conclusie van het expertonderzoek?

De conclusie is dat op basis van de gestelde criteria nog niet automatisch de nieuwste versie van ODF op de lijst voor 'pas toe of leg uit' kan worden geplaatst, zolang er nog onduidelijkheid is ten aanzien van het versiebeleid.

Daarnaast wordt geadviseerd in de toekomst te overwegen de door OASIS beheerde variant van de standaard op te nemen op de lijst voor 'pas toe of leg uit', in plaats van de door ISO geformaliseerde variant.

Welke reacties zijn ontvangen in de consultatie en hoe beïnvloedt dit de conclusies?

Door diverse partijen is gereageerd in de consultatieperiode. In de basis beïnvloeden deze de conclusies van het expertonderzoek niet. Het gaat om de volgende punten:

- Twee partijen (KvK en Belastingdienst) hebben bezwaar gemaakt tegen het automatisch opnemen van nieuwe versies. Dit leidt niet tot aanpassing van het advies. Enerzijds omdat ODF niet voldoet aan de criteria hiervoor. Anderzijds omdat het College Standaardisatie dit alleen in uitzonderlijke gevallen kan doen. Uitgangspunt is dat het standaardisatieproces dusdanig goed is dat de standaardisatie-organisatie het vertrouwen krijgt van het College. Dit is conform de procedure en criteria die in juni zijn vastgesteld door het College Standaardisatie. Deze procedure en criteria zijn publiek geconsulteerd.
- Twee partijen (Proxy Laboratories en NLnet) vragen om een snelle opname van de nieuwe versie met name omdat de nu opgenomen versie in de praktijk niet meer wordt gebruikt. Het Forum Standaardisatie ontvangt graag een signaal als de nieuwe versie van OASIS formeel is vastgesteld en zal deze dan in procedure nemen

- Twee partijen (NOiV en NLnet) hebben opmerkingen/vragen over de precieze betekenis en zwaarte van het subcriterium "gepubliceerd versiebeheer" (NOiV / NLnet). In de praktijk houdt OASIS wel rekening met aspecten van versiebeheer, maar dat is in ieder geval onvoldoende voor het automatisch opnemen van nieuwe versies. Om meer duidelijkheid te bieden zal het criterium door het Forum in een aanvullende notitie op de criteria en procedure nader worden toegelicht.

Datum
4 oktober 2011

Bijlagen

1. Expertadvies nieuwe versies Open Document Format, 5 augustus 2011¹
2. Overzicht reacties consultatieronde
 - Programmabureau Nederland Open in Verbinding
 - Belastingdienst
 - PROXY Laboratories
 - KvK
 - NLnet

¹ Zie voor huidige opname: <http://lijsten.forumstandaardisatie.nl/open-standaard/odf>. Zie voor expertadvies en consultatiereacties: <http://lijsten.forumstandaardisatie.nl/open-standaard/odf-meest-recente-versie>